



ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ У СІЧНІ 2026 р.

Лютий 2026



Публікацію створено Центром Разумкова за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ІСАР Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Центру Разумкова та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ІСАР Єднання.

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ У СІЧНІ 2026 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

Починаючи з жовтня 2025 р., збройні сили агресора регулярно, з періодичністю у 7-10 діб, атакують українські енергетичні об'єкти, використовуючи широкий арсенал озброєнь — від реактивної артилерії до балістичних ракет. Удари завдаються переважно вночі, послідовно по різних регіонах. Лише у січні росіяни застосували понад 6 000 ударних безпілотних літальних апаратів, близько 5 500 керованих авіаційних бомб та 158 ракет різних типів. Ворог прагне поділити Об'єднану енергетичну систему України на окремі «острівці», використовуючи особливості розміщення її ключових об'єктів та обмежені можливості з передачі електричної енергії із заходу на схід і з півночі на південь.

Після зниження середньої температури повітря до мінус 20-25°C агресор додатково атакував інфраструктуру надання послуг з централізованого опалення й підігріву води у великих містах, передусім Києві, Харкові та Дніпрі. Найсильніші удари були завдані 9, 20 і 24 січня. Внаслідок застосування в ці дні рекордної кількості засобів ураження й недостатньо щільної активної оборони (9 січня було збито тільки 2 з 18 балістичних ракет), атаковані об'єкти отримали значні пошкодження, що спричинило тимчасове припинення водо-, тепло- та електропостачання для десятків тисяч домогосподарств, підприємств, установ та організацій соціальної сфери.

Попри це, завдяки героїчній цілодобовій роботі сотень ремонтно-відновлювальних бригад з усієї України, Об'єднана енергетична система держави зберегла свою цілісність і продовжує працювати синхронно з енергосистемою континентальної Європи. До кінця січня вдалося заживити об'єкти критичної інфраструктури атакованих регіонів і повернути тепло та світло більшій частині домогосподарств.

Однак в Україні зберігається суттєвий дефіцит потужності генерації, передачі й розподілу електричної й теплової енергії, зумовлений завданою ворогом шкодою. Компенсувати цю нестачу за рахунок наявних

резервів, імпорту та міжнародної допомоги можна лише частково.

ПЕРЕБІГ ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

Після ворожої атаки 9 січня в Україні було **утворено** Штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації державного рівня воєнного та техногенного характеру в електроенергетичних системах, керівником якого призначено Першого віце-прем'єр-міністра України — Міністра енергетики Д. Шмигала. Новий орган перебрав на себе більшу частину завдань і повноважень шести інших штабів та, фактично, усунув від оперативної роботи керівницю уряду, яка продемонструвала свою недостатню компетентність в дієвому реагуванні на попередні атаки росіян.

Замість вимоги «невідкладно» забезпечити відпуск енергії в мережу неприєднаними до неї об'єктами розподіленої генерації та закликів установлювати на дахах непотрібні взимку фотоелектричні панелі, Штаб швидко виділив 2,56 млрд грн на **закупівлю** генераторного обладнання для територіальних громад і 800 млн грн на **придбання** автономних джерел енергії для співвласників багатоквартирних будинків.

Замість продукування «цінних керівних вказівок» з організації робіт, Штаб **надав** працівникам аварійних і відновлювальних

бригад допомогу в розмірі 20 тис. грн за кожний відпрацьований місяць.

Замість «згоди» з пропозицією Мін-економіки «щодо можливості придбання» імпортованої електричної енергії, Штаб зобов'язав зробити це (в обсязі не менше 50% від споживання) юридичних осіб АТ «Українська оборонна промисловість», НАК «Нафтогаз України», а також АТ «Українська залізниця». А для стимулювання закупівель **рекомендував** НКРЕКП встановити до кінця сезону максимальні граничні ціни на рівні визначених для пікової вечірньої часової зони (що було **зроблено** 17 січня).

Замість «обмеження використання» вличного освітлення, ефект від чого (на відміну від шкоди) був мінімальним (до 3% у загальному споживанні), Штаб тимчасово **призупинив** навчання в очній формі в усіх закладах освіти.

Врешті-решт оперативно (за годину) Штаб спокійно і професійно **відреагував** на панічні повідомлення про черговий «блекаут» 31 січня.

Звісно, дива не відбулося. Адже ані урядом, ані Штабом досі не вирішено проблему неточного встановлення пріоритетів, про наявність якої, наприклад, свідчить зміна керівного складу ключових енергетичних компаній у розпал опалювального сезону та за постійних атак ворога. Без відповідей залишаються й такі питання:

✓ чому в уряді лише перерозподіляють наявні потужності, а не стимулюють залучення інвестицій, передусім приватних, для швидкої розбудови розподіленої генерації у великих містах, територіальних громадах і промислових районах;

✓ чому 80% нової **генерації** запущено приватними компаніями лише для задоволення власних потреб і не працює у складі Об'єднаної енергетичної системи України;

✓ чому **спрощення** процедур установа-лення енергетичних установок так і не стимулювало введення в експлуатацію двох третин обладнання, **переданого** Україні її міжнародними партнерами;

✓ чому, попри численні **повідомлення** про відновлення конкурсів на будівництво нової потужності, їх досі не проведено;

✓ чому на енергетичних ринках все ще **зростають** борги, адже тільки забезпечення платоспроможності всіх учасників формування цінності енергії уможливить нормальне функціонування операторів систем передачі й розподілу на всіх енергетичних ринках;

✓ чому замість **зобов'язання** Міненерго «визначити механізм і критерії формування» переліків захищених споживачів дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури, в уряді досі вимикають «наявних на одній лінії живлення непобутових субспоживачів з метою перерозподілу вивільнених обсягів електричної енергії для побутових споживачів»;

✓ чому АТ «Укртрансффта» досі збагачує агресора, допомагаючи здійснювати транзит російської сировини;

✓ чому уряд ігнорує наявність необґрунтовано завищених роздрібних цін на пальне та антиконкурентну узгоджену **поведінку** окремих учасників ринку нафтопродуктів.

Тільки отримання чітких відповідей на ці питання свідчитиме про відмову уряду й нового керівництва Міненерго від здійснення управління шляхом надання численних і непідготовлених доручень та перехід на вироблення дієвої політики, спрямованої на вирішення проблем, наявних в українській енергетиці.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

У звітному періоді в Об'єднаній енергетичній системі України спостерігався сталий дефіцит, спричинений постійними російськими атаками. Пошкодження ключових об'єктів генерації, передачі й розподілу в столичному регіоні, Харкові й Дніпрі, на Одещині та в усіх прифронтових областях призвели до запровадження в них аварійних знеструмлень за збереження на іншій території України графіків погодинних вимкень для 2-4 черг побутових споживачів і цілодобових обмежень потужності для промисловості.

Енергопостачання переривалося і через негоду, передусім снігопади, поривчастий вітер, ожеледь і налипання мокрого снігу, причому 9 січня – у понад 1 000 населених пунктів більшості областей, 27 січня – у майже 500 населених пунктах у семи регіонах, 28 січня – у 730 населених пунктах в 11 областях. На додачу до цього, внаслідок каскадної аварії, спричиненої одночасним вимкненням 31 січня ліній 400 кВ між Румунією й Молдовою та 750 кВ між західною й центральною частинами України, були розвантажені енергоблоки АЕС і застосовані спеціальні графіки аварійних вимкнень у столичному регіоні, Житомирській і Харківській обл.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України в цей період забезпечували дев'ять блоків АЕС, що генерували до 7,5 ГВт енергії. Після кожної з російських атак та аварії 31 січня потужність більшості з них обмежувалася на час відновлювальних робіт. Джерелами маневрової потужності були енергоблоки ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 2,4-2,8 ГВт електричної енергії. Потужність станцій, що використовують відновлювані джерела, через засніженість і хмарну погоду не перевищувала 0,8 ГВт.

Генерація на підприємствах ПрАТ «Укр-гідроенерго» була суттєво обмежена водним ресурсом і льодоставом, тому не перевищувала 0,6 ГВт. Постачання гідроенергії здійснювалося переважно в години пікового споживання.

Понад дві третини генерації в січні забезпечили АЕС. Через пошкодження, завдані ворогом, частка ТЕС у виробництві енергії скоротилася до 12-16%, ТЕЦ – до 4-6%. На ГЕС і станції, що використовували ВДЕ, припадало по 6-8% генерації. В цілому, після 9 січня в Україні вироблялося лише 11-12 ГВт енергії щогодини (за потреби 17-18 ГВт; в аналогічний період 2021 р. – до 21 ГВт).

Підвищення граничних цін на ринку до рівня вечірньої часової зони й зобов'язання низки компаній державного сектору закупати половину споживаної енергії закордоном наростили січневий імпорту до максимальних за шість років 894 ГВт-год (24 січня – майже 42 ГВт-год; +40% порівняно

з не менш рекордним груднем). Найбільше ресурсу традиційно надійшло з Угорщини та Словаччини. Втім, попри згоду ENTSO-E про збільшення загальної пропускної спроможності імпорту в січні з 2,15 до 2,45 ГВт, її було використано лише наполовину, зокрема через наявні в системі організаційні й фізичні обмеження (bottlenecks) і нестачу заявок. Тому, хоч на ввезене й припало до 14-15% споживання в робочі дні (порівняно з 9-10% у грудні), це зменшило наявний в Україні дефіцит тільки на чверть.

Зрозуміло, що експорт електричної енергії у січні не здійснювався. Постачання за кордон було повністю припинене з 11 листопада 2025 р.

Запаси енергетичного вугілля наприкінці січня оцінювалися в 2,2 млн т (-4% порівняно з минулим місяцем). Оскільки пошкоджені енергоблоки ТЕС і ТЕЦ не дозволяють їх використовувати на повну, цих обсягів може виявитися достатньо для проходження всього осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр.

Після різкого зниження температури повітря добове споживання газу в Україні зросло. В окремі дні січня воно сягало 140 млн куб. м, що є найвищим показником за чотири роки. Попри це, нестачі ресурсу не спостерігалось. Цьому сприяли майже повністю відновлений власний видобуток (42-44 млн), відбір газу з підземних сховищ (у січні в середньому по 52 млн куб. м на добу) та імпорту із Польщі, Угорщини й Словаччини (19-21 млн щодоби; загалом за місяць – 608 млн).

Українські запаси зменшилися до 6,0 млрд куб. м (-20% порівняно з попереднім місяцем; без урахування 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання», 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ», і 0,3 млрд куб. м запасів нерезидентів). Цей показник перевищує минулорічний на 28%, проте менший, аніж у 2015-2018 рр., на 15%.

Варто зазначити, що помилка працівників AGSI призвела до некоректного відображення запасів газу в українських сховищах, які наприкінці 2025 р. становили не

6,3 млрд куб. м (як зазначалося у звіті за грудень), а 7,6 млрд.

Для закупівлі страхових запасів, з огляду на високу ймовірність збереження низьких температур повітря, НАК «Нафтогаз України» залучив ще €50 млн довгострокового фінансування від Європейського інвестиційного банку. В лютому очікується ще й надходження 100 млн куб. м американського скрапленого газу, придбаного компанією в польському Свіноуйсьце.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗИ

На балансуєчому ринку електричної енергії його учасники, насамперед державні, все ще винні українському оператору системи передачі 42,0 млрд грн. У 2025 р. цей показник, майже третина якого (близько 13 млрд) припадає на неплатежі постачальника «останньої надії», зріс на 21%, досягнувши нової рекордної позначки.

Заборгованість НЕК «Укренерго» перед учасниками балансуєчого ринку становить 22,9 млрд грн (+36%), причому понад 16 млрд оператор винен гарантованому покупцю.

Першим кроком у вирішенні цієї проблеми мало б стати скорочення переліків захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури. Міненерго зобов'язувалося в грудні «визначити механізм і критерії формування» таких переліків, проте в оновлений план пріоритетних дій уряду це завдання включено не було. Немає його і серед індикаторів виконання поданої до Верховної Ради програми діяльності Кабінету Міністрів, яку депутати так і не розглянули.

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» забезпечив транзит до Молдови близько 130 млн куб. м угорського й румунського газу. Транспортування російської сировини було зупинене з 1 січня 2025 р.

На відміну від газу, транзит московської нафти через Україну триває. У січні АТ «Укртранснафта» щодоби транспортувала до

30 тис. т російської сировини на НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL). Транзит здійснювався південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце). Із 9 вересня 2024 р. усю нафту, що транспортується за цим маршрутом, MOL Plc. купує на білорусько-українському кордоні.

Офіційні особи поки не пояснюють причини збереження такого транзиту, хоча ст. 472 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС передбачає можливість відмови від виконання контракту між АТ «Укртранснафта» та АТ «Транснефть» з огляду на «суттєві інтереси безпеки... під час війни».

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

Через нестачу потужності генерації, передачі й розподілу, що виникла ще в жовтні як наслідок російських атак, ціновий індекс електричної енергії базового навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН) у січні зріс до рекордних за історію спостережень 8 253, на піку (PEAK) — до 9 277 грн/МВт-год (+24,1% і +25,2% порівняно з груднем). Міжпікове (OFFPEAK) навантаження подорожчало до 7 229 грн/МВт-год (+22,8%).

Середньозважена ціна на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 8 729, на РДН ОЕС України — 8 381 грн/МВт-год (+26,6% і +21,8% порівняно з груднем).

У лютому всі наведені вище індекси зростуть ще більше з огляду на наявність дефіциту потужності, підвищення максимальних граничних цін до рівня пікової вечірньої часової зони та зобов'язання АТ «Українська залізниця», АТ «Українська оборонна промисловість» і НАК «Нафтогаз України» забезпечити закупівлю ними та/чи юридичними особами, корпоративними правами яких вони володіють, імпортованої електричної енергії в обсязі не менше 50% їхнього прогнозованого споживання.

На хвилі подорожчання електричної енергії після зняття обмежень НАЕК «Енергоатом» уклала суперечливі контракти на постачання близько 1 ГВт за цінами, що вбачалися заниженими. Це спричинило дискусію щодо «ухвалення рішень, які в умовах

енергетичної кризи мають підвищену суспільну вагу». Як наслідок, угоди було розірвано, а низка компаній, зокрема D.Trading, здійснили добровільні компенсаційні виплати.

Попри відчутний дефіцит, а також наявне й прогнозоване подорожчання електричної енергії, уряд зберіг ціну на неї для домогосподарств до 30 квітня 2026 р. на рівні 4,32 грн/кВт-год (із ПДВ), а також пільгові 2,64 грн/кВт-год (із ПДВ) для перших 2 000 кВт-год/міс. у побутових споживачів, які проживають у будинках, обладнаних електроопалювальними установками, не газифікованих або з відсутніми системами централізованого теплопостачання.

На ринку природного газу середньозважена ціна лютневого ресурсу за результатами електронних торгів на Українській енергетичній біржі в січні зросла до 20 365 грн/тис. куб. м (+6,5 % порівняно з груднем; без ПДВ). Вартість природного газу на хабі TTF, приведена до вітчизняного кордону, завершила місяць на позначці 27 526 грн/тис. куб. м (+35 % порівняно з 31 грудня; без ПДВ).

Тарифи ТОВ «ГК Нафтогаз України» на газ для непобутових споживачів, в яких наявні чинні договори постачання, з 1 лютого 2026 р. становлять 27 660 грн/тис. куб. м (у грудні – 25 800 грн; із ПДВ). Ціни для побутових споживачів і бюджетних установ до 31 березня 2026 р. зафіксовані на рівнях 7 420 і 16 390 грн/тис. куб. м (без консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства). Це означає, що ціна кубометру газу, пропонованого ТОВ «ГК Нафтогаз України» домогосподарствам, до кінця опалювального сезону не зміниться (7,96 грн, з урахуванням тарифів на передачу й розподіл).

Для суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з виробництва електричної енергії, з дати укладення договорів із ТОВ «ГК Нафтогаз України» (але не раніше 1 листопада 2025 р.) і до 31 березня 2026 р. (включно), зафіксовані такі ціни (із ПДВ) за 1 000 куб. м газу:

✓ для ТЕЦ теплофікаційного циклу, а також газотурбінних і газопоршневих

установок, що виробляють електричну й теплову енергію комбінованим способом – 21 000 грн (+17% порівняно з жовтнем);

✓ для ТЕС і ТЕЦ конденсаційного циклу, а також газотурбінних і газопоршневих установок, що виробляють виключно електричну енергію – 16 000 грн (+14%).

Єдиним виключенням із цього правила є «нові суб'єкти господарювання», які провадять діяльність з виробництва електричної енергії на ТЕС, ТЕЦ, газотурбінних і газопоршневих установках на територіях Чернігівської, Сумської, Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Херсонської, Миколаївської та Одеської обл. Їм ресурс ТОВ «ГК Нафтогаз України» відпускається по 19 000 грн за 1000 куб. м (із ПДВ).

Зима продовжує спустошувати підземні сховища ЄС. Запаси газу в них скоротилися до 45 млрд куб. м (-33% порівняно з 31 грудня). Доступний на 1 лютого обсяг є нижчим від середнього за останні п'ять років на 25% і меншим, аніж минулорічний, на 14 млрд куб. м (на 21%). Такий стан справ є наслідком невиконання більшістю держав-членів ЄС вимоги, згідно з якою, коефіцієнт заповнення їхніх сховищ у будь-яку дату між 1 жовтня і 1 грудня мав досягти 90%. Єдиним виключенням, що дозволяли б скоригувати цей показник на 10 в.п. у бік зменшення, були «складні ринкові умови», про виникнення яких у жовтні-грудні не оголошувалося.

Після швидкого зниження в січні середньої температури повітря в Європі спотові ціни на хабі TTF зросли на третину, перейшовши в діапазон \$465–485/тис. куб. м.

Ф'ючерси на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey) зросли до \$112/т. Рік тому вони становили \$116/т. Запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам – Роттердам – Антверпен) прогнозовано скоротилися до 3,1 млн т (-6% за місяць).

Внаслідок призупинення державами-членами ОПЕК подальшого скасування квот на видобуток (до квітня 2026 р.), а також

загострення відносин між Іраном та США нафтові ф'ючерси подорожчали з \$60-63/бар на початку до \$68-71/бар – наприкінці січня. Внаслідок цього, усереднені за 30 діб котирування Brent зросли до \$64,3/бар (+4,0% порівняно з груднем).

Утім, згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), маркерні котирування **знизилися** за рік на 8,4%. Збереження низхідного тренду доводить спекулятивний характер січневого подорожчання, адже перевиробництво сировини в 2025 р. **досягло** 2,6 млн бар на добу, а в 2026-му має перевищити 4,1 млн бар (4% від світового споживання). При цьому, лише рік тому **вважалося**, що видобуток нафти у світі зросте лише зі 102,2 до 104,9 млн бар (на 1,4 млн бар менше, аніж насправді), а попит – зі 102,8 до 103,9 млн бар (на 0,3 млн бар більше, аніж насправді).

СИТУАЦІЯ НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ

Згідно з методологією оцінки ризику, що застосовує проєкт [Global Risks to the EU \(RISK-EU\)](#), український ринок нафтопродуктів перебуває в критичній зоні за всіма видами пального. Після **підняття** в січні індикативних цін на бензин А-95-Євро5, дизельне паливо ДТ-3-Євро5 і скрапленний нафтовий газ ПБА до 65,16; 60,26 і 38,34 грн/л відповідно (+3,2%; +3,4% і +2,0% за місяць), загальний **ризик** негативного впливу (RS) зріс для бензину до 20, газу – до 21, дизельного палива – до максимуму з можливих 25 балів. І хоча перевищення показником RS рівня в 17 балів потребує невідкладних заходів, держава воліє «не помічати» змін, що відбуваються на ринку.

Між тим, дизельне паливо, споживання якого в січні зросло майже на чверть через повсюдне застосування генераторів, подорожчало в «преміальних» мережах до 62-64 грн/л. Низка дискаунтерів намагаються тримати ціни на рівні 54-56 грн/л, проте непідйомні для малого бізнесу авансові платежі роблять таку торгівлю майже збитковою, концентруючи ринкову владу в 17 провідних операторів. І наявні зараз 10-12 грн різниці в цінах літра дизельного пального на АЗС – це вже не націнка за якість, а **прибуток**

узгоджених антиконкурентних дій власників преміальних мереж.

Апетит таких операторів нездатний обмежити навіть той факт, що серед імпортованих в листопаді-грудні рекордних обсягів пального були майже відсутні партії, придатні для використання за наднизьких температур. Не дивно, що після задоволення потреб Сил оборони в цьому ресурсі, літр «арктичного» дизельного палива (Class F) у преміальних мережах відпускався до 72,99 грн, паралізуючи автомобільну логістику.

Зростання вартості нафтопродуктів на кордоні, підвищення акцизного податку, здешевлення гривні відносно долара та євро, безумовно, сформували об'єктивні підстави для подорожчання пального. Проте його обґрунтовані величини не мали перевищувати 1,70; 2,30 і 1,50 грн/л (відповідно для автомобільного бензину, дизельного палива та пропан-бутану). Та й у травні-грудні 2025 р. «преміальні» мережі ніяк не реагували на низхідний тренд світового ринку, продовжуючи реалізовувати пальне за цінами, що відповідали «нафті по 80».

У 2022-2025 рр. вартість автомобільного бензину й дизельного палива на кордоні зросла відповідно на 31% і 24%. Ставки акцизного податку були підняті на 40% і 83%, гривня на міжбанківському ринку подешевшала відносно долара та євро на 41% і 48%. Якщо базуватися на цих даних, нафтопродукти в Україні мали коштувати зараз на 42% і 16% більше, аніж чотири роки тому. Проте автомобільний бензин за цей час подорожчав на 70%, а дизельне паливо – на 81%.

З огляду на наведені факти, «це вже не ринок, це – зловживання антиконкурентною поведінкою у значних масштабах».

Загрозливою вбачається й ситуація з бензином. Хоча в роздріб він подорожчав «лише» на 2 грн/л (літр «іменного» в преміальних мережах – до 69,99 грн/л), його гуртова ціна зросла на 12-18% (залежно від умов постачання), а імпорт через річкові порти опинився під загрозою через льодостав. Втрата цього каналу постачання, супроводжувана зростанням вартості дизельного палива, яке використовується як котельне, здатні спричинити ажіотажний попит на

бензин, спровокувати його нестачу та шокове подорожчання. А низькі температури й зимовий дефіцит не дозволять використати скраплений нафтовий газ як заміну бензину.

Наявні на ринку ризики можна зменшити:

✓ збільшивши залізничні постачання пального, зокрема «арктичного», через Литву та Польщу для зменшення залежності від Дунаю;

✓ запровадивши суспільний моніторинг структури роздрібної ціни нафтопродуктів для запобігання зловживанням;

✓ тимчасово, на період дії воєнного стану, призупинивши сплату авансових платежів із прибутку, щонайменше суб'єктами господарювання, які провадять діяльність у прифронтових регіонах;

✓ відновивши лабораторні перевірки якості нафтопродуктів у роздрібних мережах із перевіркою наявності «зимових» присадок;

✓ переорієнтувавши частину коштів, передбачених для закупівлі скрапленого нафтового газу для потреб територіальних громад, на придбання й постачання дров.

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Кабінет Міністрів України:

✓ **утворив** Штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації державного рівня воєнного та техногенного характеру в електроенергетичних системах і Штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації в електроенергетичних системах м. Києва та Київської обл., призначивши Першого віце-прем'єр-міністра України — Міністра енергетики керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації державного рівня воєнного та техногенного характеру в електроенергетичних системах;

✓ **рекомендував** НКРЕКП установити до кінця осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр. максимальні граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому й балансуєчому ринку у нічних та денних часових зонах на рівні граничних цін, визначених

на відповідних сегментах ринку для пікової вечірньої часової зони;

✓ зобов'язав АТ «Українська залізниця», АТ «Українська оборонна промисловість» і НАК «Нафтогаз України» терміново забезпечити закупівлю ними та/чи юридичними особами, корпоративними правами яких вони прямо чи опосередковано володіють, до 31 березня 2026 р. імпортованої електричної енергії обсягом не менше 50% їхнього прогнозованого споживання;

✓ тимчасово **припинив** освітній процес в очній формі в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти й запропонував перейти на дистанційну форму навчання або продовжити/запровадити зимові канікули (для закладів дошкільної освіти — припинити освітній процес) до 1 лютого 2026 р.;

✓ **виділив** Мінрозвитку з резервного фонду бюджету 800 млн грн для здійснення заходів, пов'язаних із ліквідацією надзвичайної ситуації, яка виникла в електроенергетичних системах унаслідок ракетно-дронових атак російської федерації та ускладнення погодних умов у січні 2026 р., і надання допомоги на придбання незалежних джерел електричної енергії для співвласників багатоквартирних будинків. Відповідні кошти мають бути використані до 1 червня 2026 р.;

✓ **виділив** Держвідновлення з резервного фонду бюджету 2,56 млрд грн на здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайної ситуації техногенного характеру, для закупівлі обладнання мобільної розподіленої генерації тепло- та електроенергії для потреб територіальних громад; визначив ДП «Відновлення критичної інфраструктури» замовником закупівель, встановивши, що їхнє проведення із застосуванням відкритих торгів та/або електронного каталогу є неможливим; дозволив передбачати в договорах попередню оплату обладнання в розмірі до 60% його вартості на строк не більше трьох місяців;

✓ **запустив** дворічний експериментальний проєкт із надання допомоги на придбання незалежних джерел електричної енергії для співвласників багатоквартирних будинків,

установивши, що надання такої допомоги в 2026 р. може здійснюватися за рахунок коштів резервного фонду бюджету на безповоротній основі. На першому етапі проєкт реалізуватиметься в Київській обл. та м. Києві; на наступних – в інших населених пунктах. До обладнання, що може бути придбане, належать бензинові, дизельні, газові генератори, інвертори, блоки керування високовольтними батареями, акумулятори, сонячні фотоелектричні модулі (панелі), згідно з переліком обладнання, розміщеним на офіційному вебсайті Мінрозвитку. Кошти в розмірі від 100 до 300 тис. грн (залежно від кількості поверхів і під'їздів будинків) загальним обсягом 800 млн грн виділятимуться до 20 грудня 2026 р. Фінансування здійснюватиметься через АТ «Ощадбанк»;

✓ **запустив** експериментальний проєкт із надання щомісячної допомоги в розмірі 20 тис. грн працівникам відновлювальних та аварійно-ремонтних бригад, залученим у січні-березні 2026 р. до виконання робіт на об'єктах електро-, тепло-, газо-, водопостачання й водовідведення (зокрема внутрішньо-будинкових систем), об'єктах газової інфраструктури (видобування, транспортування, зберігання), об'єктах зберігання, транспортування нафти та продуктів її переробки для ліквідації наслідків, що виникли, зокрема, внаслідок масованої ракетної атаки російської федерації. Кошти виділятимуться з резервного фонду бюджету на безповоротній основі за кожний відпрацьований місяць. Фінансування здійснюватиметься через АТ «Ощадбанк»;

✓ **дозволив** публічні закупівлі критично важливого енергетичного обладнання без дотримання **норм** локалізації виробництва (до 1 травня 2026 р.) і без відкритих торгів, але з обов'язковим розкриттям даних про кінцевих бенефіціарів постачальників (до 31 грудня 2026 р.);

✓ **скасував** ліцензування імпорту літій-іонних акумуляторів для установок збереження електричної енергії;

✓ **визначив** придбання, будівництво та/чи влаштування газотурбінних, газопоршневих і біогазових генераційних і **когенераційних** установок, дизельних, бензинових та газових генераторів пріоритетним напрямом, за

яким суб'єктам підприємництва надається державна підтримка за кредитами з максимальним строком не більше трьох років до рівня 0% річних, і **збільшив** максимальну суму кредиту (кредитів) зі 150 до 250 млн грн;

✓ **додав** до переліку будівельних робіт, які не потребують документів, що надають право на їхнє виконання, встановлення сонячних електростанцій на дахах і фасадах будівель та заміну такого обладнання. Роботи виконуватимуться лише за результатами обстеження об'єктів, звіт про яке укладає виконавець. Для індивідуальних житлових будинків обстеження здійснюватиметься тільки за бажанням власника;

✓ **спрямував** частину бюджетних **коштів**, що залишатимуться після виконання Державним фондом декарбонізації та енергоефективної трансформації зобов'язань минулих років, на фінансування закупівлі й доставки в 2026 р. для потреб дітей з інвалідністю підгрупи А портативних зарядних станцій орієнтовною ємністю 2 кВт·год;

✓ **установив**, що, у випадку тривалого (понад 48 годин) порушення роботи систем життєзабезпечення в містах, стаціонарні пункти незламності можуть передбачати перебування в них людей, зокрема маломобільних громадян, у цілодобовому режимі із забезпеченням їх спальними місцями;

✓ **дозволив** за рішенням замовника здійснювати ремонт та інші інженерно-технічні **заходи** із захисту об'єктів критичної інфраструктури, зокрема паливно-енергетичного сектору й сектору систем життєзабезпечення критичної інфраструктури, без розроблення відповідної проєктної документації;

✓ **визначив** компетенції Першого віцепрем'єр-міністра України – Міністра енергетики, поширивши їх, зокрема, на питання управління паливно-енергетичним комплексом; енергетичної безпеки держави; безпеки використання ядерної енергії; альтернативної енергетики; ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, альтернативних видів рідкого та твердого палива, енергозбереження, забезпечення енергетичної ефективності; охорони навколишнього природного середовища; екологічної безпеки; геологічного вивчення та

раціонального використання надр; зміни клімату тощо;

✓ **обрав** кандидатури переможців конкурсного відбору на посади членів наглядової ради НАЕК «Енергоатом»;

✓ схвалив проекти договорів про внесення змін № 1 до Угод про розподіл вуглеводнів, які видобуватимуться у межах ділянок **Іванівська**, **Берестянська** і **Бузівська**, між державою та АТ «Укргазвидобування». Зміни обумовлені, зокрема, **затвердженням** нової редакції умов користування надрами, що визначають перелік зобов'язань надрокористувачів, відповідно до **угоди** між урядом України та США про створення Американсько-Українського інвестиційного фонду відбудови;

✓ **установив**, що електропостачальники, які, станом на 31 грудня 2025 р., надавали універсальні послуги споживачам електричної енергії на відповідних територіях, надаватимуть їх до завершення дії воєнного стану;

✓ **виключив** із переліку проектів актів Кабінету Міністрів України, що потребують проведення правової експертизи Мін'юстом, документи, що стосуються питань: роботи комітету з призначення керівників особливо важливих для економіки підприємств, оголошення відбору та призначення чи погодження кандидатур претендентів на посаду їхніх керівників і членів наглядових рад, затвердження чи погодження умов контрактів з ними; здійснення Кабінетом Міністрів повноважень суб'єкта управління або загальних зборів; перетворення державного унітарного підприємства в акціонерне товариство, 100% акцій якого належить державі;

✓ **схвалив** лист-підтвердження уряду до Європейського інвестиційного банку в рамках проекту «Підтримка України в надзвичайних ситуаціях та декарбонізації»;

✓ **утворив** Науково-експертну раду з питань зміни клімату та збереження озонного шару. Основним завданням цього органу визначені науковий супровід, надання пропозицій, підготовка звітів щодо досягнення цілей державної кліматичної політики, прогнозування у сфері зміни клімату, а також дотримання міжнародних зобов'язань України у цій сфері;

✓ **затвердив** порядок підготовки Національного плану з енергетики та клімату. Установлено, що документ міститиме національні цілі, показники та внески за такими напрямками:

• «Декарбонізація» (національна ціль щодо викидів і абсорбції парникових газів, сприяння скороченню викидів парникових газів у всіх секторах економіки; національна ціль й цільові показники щодо викидів парникових газів і частки відновлюваних джерел у валовому кінцевому споживанні енергії за секторами);

• «Енергоефективність» (національна ціль з енергоефективності; цільові показники щорічного скорочення споживання енергії й сукупного обсягу заощадженої енергії при кінцевому використанні; індикативні проміжні показники Довгострокової стратегії термомодернізації будівель України й показники прогресу її реалізації; цільовий показник економії енергії у будівлях органів державної влади);

• «Енергетична безпека» (національні цілі щодо поглиблення диверсифікації джерел і шляхів постачання енергоресурсів; підвищення гнучкості енергетичної системи; усунення обмежень і перебоїв у постачанні);

• «Внутрішній енергетичний ринок» (національні цілі щодо інтеграції енергетичних систем України й держав-членів ЄС; інфраструктурних проектів у сфері передачі електроенергії та транспортування газу, проектів модернізації);

• «Дослідження, інновації та конкурентоспроможність» (національні цілі й цільові показники фінансування досліджень за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів; національні цілі щодо впровадження чистих і низьковуглецевих технологій та у сфері конкурентоспроможності).

НКРЕКП:

✓ реагуючи на **рекомендації** уряду, **встановила** з 17 січня до 31 березня 2026 р. максимальні граничні ціни на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку на рівні 15 000 грн/МВт-год; на балансуєчому ринку – 16 000 грн/МВт-год. Із 31 березня

2026 р. граничні ціни заплановано повернути на рівні, визначені 1 серпня 2025 р.;

✓ **упровадила** спрощену процедуру **набуття** статусу учасника ринку для виробників електричної енергії, що мають намір провадити діяльність на об'єктах розподільної генерації (з установленою потужністю до 20 МВт включно), шляхом скорочення кількості етапів, необхідних для запуску в роботу генеруючих одиниць;

✓ **схвалила** план розвитку системи передачі на 2026-2035 рр. з обсягом фінансування заходів на 2026 р. у сумі 10,4 млрд грн (**не оприлюднений**);

✓ **уточнила порядок** розслідування зловживань та інших порушень на оптовому енергетичному ринку в частинах: долучення додаткових матеріалів у рамках проведення дослідження та/чи розслідування; повідомлення суб'єкта розслідування про розпочату процедуру; підготовки висновків про результати розслідування й прийняття рішень окремо по кожному суб'єкту розслідування;

✓ **спростила порядок** тимчасового приєднання електроустановок до системи розподілу в період дії воєнного стану в частинах: приєднання модульних котелень; скорочення тривалості надання послуги з приєднання; надання дозволу активним споживачам на відступ від виконання зобов'язань, визначених главою 5.7 **Кодексу** комерційного обліку електричної енергії; надання дозволу виробникам на відступ від виконання зобов'язань, визначених п. 5.13.1 у частині вимог до класу точності засобів виміральної техніки, та зобов'язань, визначених главою 5.10 в частині улаштування окремих вузлів обліку.

ПРОЄКТИ ТА НАМІРИ

У Верховній Раді України:

✓ готують до другого читання включені до порядку денного сесії:

• **Законопроект**, спрямований на вдосконалення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел, що передбачає: впровадження до 31 грудня 2029 р. механізму підтримки для

переможців аукціонів із розподілу квот підтримки відновлюваної енергетики у вигляді «чистої» премії замість контрактів на різницю; застосування фінансового забезпечення, наданого безпосередньо Гарантованому покупцю, як додаткової альтернативи банківській гарантії; продовження до 31 грудня 2034 р. терміну дії аукціонів з розподілу квот підтримки; зниження фінансового навантаження на учасників аукціону шляхом зменшення розміру банківської гарантії: до укладення договору переможець аукціону з Гарантованим покупцем – з €15 до €10 за 1 кВт; при продовженні строку будівництва та введення об'єкта в експлуатацію – з €30 до €10; застосування допустимого відхилення фактичної встановленої потужності об'єкта в межах 10% відносно потужності, щодо якої переможець аукціону набув право на підтримку, з одночасним обмеженням обсягу надання послуги за механізмом ринкової премії, відповідно до набутої потужності; сприяння визнанню українських гарантій походження в ЄС; забезпечення можливості приєднання установок зберігання енергії до мереж у рамках механізму cable pooling;

• **Законопроект**, спрямований на переорієнтацію системи державного нагляду (контролю) з карально-репресивної на превентивну і ризик-орієнтовану. Документ, зокрема, передбачає: запровадження аудиту діяльності суб'єктів господарювання як окремого функціоналу, що дозволить попередити порушення законодавства до початку планового заходу державного нагляду (контролю); збільшення періодичності заходів стосовно суб'єктів, діяльність яких віднесена до середнього та незначного ступенів ризику; «виключення неефективних та обтяжливих норм державного контролю»;

✓ з невідомих причин гальмується розгляд у другому читанні включених до порядку денного сесії:

• доопрацьованого з урахуванням **документа** і підтриманого профільним комітетом **Законопроект**, спрямованого на імплементацію норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання й конкурентоспроможності у сфері енергетики. За результатами **дослідження** Консорціуму аналітичних

центрів RRR4U, який здійснює моніторинг реалізації програм міжнародної допомоги, зволікання з ухваленням цього Законопроєкту, прийнятого за основу ще 22 липня, призведе до недоотримання €500 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (невиконання індикатора 10.5 Плану України). Документом передбачено введення нових термінів (агрегація, гнучкість, громадське енергетичне об'єднання, алгоритм зіставлення, номінований оператор ринку); узгодження функцій операторів ринку з нормами acquis ЄС; визначення умов участі суб'єктів господарювання в торгах на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку; визначення порядку діяльності, процедур сертифікації й ринкового нагляду щодо номінованих операторів ринку; встановлення механізму взаємодії операторів ринку з ACER, ENTSO-E та регуляторними органами ЄС; уточнення положень щодо розподілу міжзональної пропускної спроможності й розрахунку доходів;

- підтриманого профільним комітетом [Законопроєкту](#) про інфраструктурні проєкти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес, спрямованого на імplementацію Регламенту (ЄС) 2022/869 про керівні принципи транс'європейської енергетичної інфраструктури. Документ уточнює положення, відкликано Кабінетом Міністрів [Законопроєкту](#), для відповідності оновленим у 2022-2023 рр. в ЄС вимогам;

✓ очікують на перше читання підтримані профільними комітетами:

- включений до порядку денного сесії [Законопроєкт](#), спрямований на «врегулювання колізії» в регулюванні ринку енергосервісу у частині оплати за відповідними договорами замовниками, що провадять діяльність за регульованим тарифом, і віднесення до заходів, які можуть реалізовуватися в рамках енергосервісних договорів, будівництва установок, що використовують альтернативні джерела, та установок зберігання енергії;

- тричі (16, 17 грудня і 15 січня) не включений до порядку денного сесії урядовий [Законопроєкт](#) про підтримку розвитку ефективного та сталого централізованого теплопостачання. За результатами [дослідження](#)

Консорціуму аналітичних центрів RRR4U, який здійснює моніторинг реалізації програм міжнародної допомоги, зволікання з прийняттям цього документа, поданого урядом 22 вересня, призведе до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. (невиконання індикатора 10.14 Плану України). Законопроєкт, що визначає підтримку централізованого теплопостачання як сферу державного інтересу, передбачає: стимулювання запровадження в аналізованій сфері когенерації й відновлюваних джерел; підтримку інвестиційних програм; встановлення індивідуальних теплових пунктів у будівлях, що приєднані до систем централізованого теплопостачання, із визначенням відповідальності за їхнє обслуговування та включенням витрат на встановлення в тариф на транспортування енергії; розроблення й затвердження правил із виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та користування нею, порядку прийняття рішення, встановлення та обслуговування індивідуальних теплових пунктів;

- не включений до порядку денного сесії 17 грудня урядовий [Законопроєкт](#), спрямований на спрощення процедур забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору. У документі запропоновано: дозволити операторам критичної інфраструктури під час дії воєнного стану проводити реконструкцію, капітальний ремонт зазначених об'єктів, розташованих на землях державної та комунальної власності, без вжиття заходів із набуття та реєстрації прав власності або користування, у т. ч. сервітуту, на земельні ділянки під зазначеними об'єктами, без розробки документації із землеустрою та без внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру, за умови погодження такого використання; встановити, що після припинення чи скасування воєнного стану оператори критичної інфраструктури, які проводили роботи, мають оформити речові права на земельну ділянку, відповідно до [Закону](#);

- не включений до порядку денного сесії [Законопроєкт](#), що продовжує до 1 січня 2028 р. термін дії мораторію на реалізацію виконавчих проваджень та заходів примусового виконання рішень щодо державних підприємств у сфері енергетики, накладення

арештів та заборон відчуження майна у таких провадженнях, мораторію на порушення справ про банкрутство державних вугледобувних підприємств;

✓ перенесено розгляд у першому читанні термінового урядового [Законопроєкту](#), спрямованого на імплементацію положень законодавства ЄС у сфері відновлюваних джерел енергії, зокрема в частині узгодження національної термінології з термінологією *acquis communautaire* ЄС; визначення особливостей розрахунку показника валового кінцевого споживання енергії з відновлюваних джерел та формування національного цільового показника; визначення спільнот відновлюваної енергії, а також їхніх особливостей; визначення механізму статистичних трансферів із державами-членами ЄС або Енергетичного Співтовариства, реалізації спільних проєктів та запровадження спільних схем підтримки; визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики, установок зберігання енергії та мережевої інфраструктури; впровадження основних принципів дозвільних процедур для інвестицій у відновлювану енергетику; запровадження критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів, біопалив, біорідин та палив із біомаси та їхнього дотримання; визначення необхідного вторинного законодавства, яке має бути розроблено на рівні підзаконних нормативно-правових актів після прийняття проєкту акта, для подальшої імплементації *acquis communautaire* ЄС, зокрема положень Директиви (ЄС) 2018/2001, делегованих та імплементаційних регламентів. Підготовку цього документа було передбачено [Планом](#) України і [планом](#) пріоритетних дій уряду на 2025 р. (крок 400);

✓ з невідомих причин ігноруються депутатами подані Кабінетом Міністрів України ще в серпні й досі не включені до порядку денного сесії:

• [Законопроєкт](#) про надання Держпродспоживслужбі повноважень щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері комерційного обліку комунальних послуг;

• [Законопроєкт](#) про тимчасове перерахування 10% коштів, що надходять від покупців електричної енергії на поточний рахунок із спеціальним режимом використання постачальника «останньої надії», на його небюджетний рахунок, відкритий в Держказначействі, з подальшим спрямуванням цих коштів на погашення податкового боргу та сплати податку на додану вартість, який при цьому виникатиме, та спрямування решти коштів на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі до повного погашення недоплати за придбаний постачальником «останньої надії» небаланс. На думку уряду, реалізація такого алгоритму дозволить погасити податковий борг ДПЗД «Укрінтеренерго» до 31 грудня 2028 р.;

• [Законопроєкт](#) про усунення дублювання повноважень Міненерго і Держенергонагляду в реалізації державного нагляду (контролю) у сфері теплопостачання й житлово-комунального господарства;

• [Законопроєкт](#), спрямований на «посилення впливу держави» з метою «забезпечення надійного (безперервного) та безпечного постачання електричної енергії споживачам, у т. ч. дотримання заходів з обмеження та/або припинення постачання електричної енергії споживачам, зокрема застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів, а також протиаварійних систем зниження електроспоживання». Серед запропонованих авторами документа новел — обов'язкове дотримання учасниками енергетичних ринків затверджених Міненерго планів і графіків, надання йому інформації, необхідної для здійснення встановлених законом функцій та повноважень, погодження з ним планів розвитку систем розподілу й забезпечення безперешкодного доступу на підприємства, незалежно від форми власності, представників органів державного нагляду (контролю);

✓ очікують на перше читання:

• включений до порядку денного сесії урядовий [Законопроєкт](#), спрямований на відображення в системі електронного

адміністрування реалізації пального власників останнього для унеможливлення фіктивних операцій, зокрема реєстрації акцизних накладних на неіснуючі обсяги пального, які одночасно реалізовані за готівку іншим споживачам;

- **Законопроект** про основні засади впровадження в Україні малих модульних реакторів (ММР), спрямований на створення правових передумов «для участі приватних компаній у будівництві та експлуатації ММР під державним наглядом, із дотриманням усіх вимог ядерної та радіаційної безпеки»;

- **Законопроект**, спрямований на уточнення статусу НКРЕКП, особливостей визначення її структури й чисельності, упорядкування питань відбору членів конкурсної комісії, проведення конкурсного відбору, призначення на посади, граничних строків повноважень і ротації членів НКРЕКП, удосконалення порядку організації роботи НКРЕКП і механізму її нормотворчої діяльності. Показово, що, за результатами **дослідження** Консорціуму аналітичних центрів RRR4U, який здійснює моніторинг реалізації програм міжнародної допомоги, зволікання з визначенням спеціального статусу НКРЕКП для забезпечення його незалежності (індикатор 10.11 Плану України) призведе до недоотримання €273 млн підтримки від ЄС за 2025 р. Однак, попри схвалення урядового **Законопроекту** ще 27 грудня 2023 р. та його наявність у **програмі** дій Кабінету Міністрів (п. 407), у Верховній Раді України цей документ не зареєстровано. Натомість, 20 грудня парламентом одержано депутатський **Законопроект**, який, на думку авторів, позбавлений недоліків поданого 8 грудня їхніми колегами;

- **Законопроект**, спрямований на відтермінування до 1 січня 2027 р. стягнення податкової заборгованості з ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», ДП «Добропіллявугілля-видобуток» і ДП «Львіввугілля»;

- **Законопроект**, що доповнює склад кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою ст. 292 Кримінального кодексу України «Пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та

нафтопродуктопроводів», кваліфікуючою ознакою – вчиненням відповідних дій в умовах воєнного або надзвичайного стану;

- **Законопроект**, що передбачає скасування оплати споживачами, приміщення яких оснащені вузлами розподільного обліку, різниці між показанням цього вузла й мінімальною часткою питомого споживання теплової енергії, яка визначається згідно з **методикою** розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (п. 5 частини другої ст. 10 **Закону** України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання»). Пояснювальна **записка** до цього документа є унікальною, оскільки демонструє, наскільки далекими від нормотворчої діяльності можуть бути окремі народні депутати через шість років після їхнього обрання;

✓ очікують на затвердження проекти:

- непоміченої депутатами **Постанови** про Програму діяльності Кабінету Міністрів України, **затвердженої** урядом ще 10 вересня (набула чинності 25 вересня);

- **Постанови** про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України при формуванні та реалізації цінової та тарифної політики у сферах енергетики та комунальних послуг. На відміну від достатньо зваженого попереднього **звіту**, документ перевантажений оціночними судженнями, якими його автори підмінили нестачу доказів, що мали підтвердити зроблені ними висновки. Хоча «члени та секретаріат комісії» визнали, що «не мали достатньо часу та людського ресурсу для проведення більш детального опрацювання інформації (документації)» щодо цього та ін. питань, це не завадило їм зробити висновки (продубльований у звіті п'ять разів), «що керівні органи... НЕК «Укренерго» після корпоративізації здійснювали управління у спосіб, який має ознаки... державної зради з боку деяких посадових осіб у вигляді послаблення енергетичної безпеки України у воєнний час». При цьому в системній аварії, що відбулася 23 листопада 2022 р. в Об'єднаній енергетичній системі України, члени комісії звинуватили не російські збройні сили, а керівництво НЕК «Укренерго», яке не здійснило

«комплексних заходів з підготовки системи передачі до функціонування у військовий час» і «не запровадило заходи щодо організації та будівництва захищених резервних пунктів управління на своїх підстанціях». Більше того, депутати намагаються перекласти відповідальність за «послаблення енергетичної безпеки України» на «персонал усіх компаній галузі», який, на їхню думку, «виявився недієздатним» у попередженні розвитку аварій;

• **Постанови** про попередній звіт Тимчасової слідчої комісії (ТСК) Верховної Ради України з питань розслідування можливих протиправних дій посадових осіб органів державної влади, інших державних органів та суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що могли завдати шкоди економічній безпеці України. У звіті, зокрема, **зазначено**, що сума втрат бюджетів від нелегального виробництва та обігу пального становить близько 9-10 млрд грн на рік (с. 10). Тому ТСК: надала Бюро економічної безпеки України, Державній податковій службі України та Національній поліції «перелік наземних точок, сайтів та Telegram-каналів нелегального продажу підакцизної продукції»; налагодила співпрацю зі стейкхолдерами для отримання інформації про обсяги реалізації, точки нелегального продажу пального, а також частки «тіні» й податкового навантаження.

Міненерго оприлюднило:

✓ **Законопроект**, що продовжує кінцевий **термін** установлення індивідуальних лічильників газу для населення (600 тис. абонентів) із 1 січня 2023 р. до завершення семи років після припинення або скасування воєнного стану;

✓ **Проект** Постанови Кабінету Міністрів України, що зобов'язує всіх постачальників природного газу формувати й підтримувати його страховий запас для забезпечення неперервного газопостачання при виникненні

кризових явищ. Розмір запасу розраховуватиметься щомісяця й відповідатиме трьом добам споживання в попередньому газовому місяці.

НКРЕКП оприлюднила проекти:

✓ **Постанови**, що уточнює **Порядок** подання інформації про здійснені господарсько-торговельні операції, пов'язані з оптовими енергетичними продуктами, в частинах: переліку даних, які надають за запитом НКРЕКП; зобов'язань про надання основних (фундаментальних) даних на ринку природного газу; назв та опису полів відповідних форм;

✓ **Постанови**, спрямовані на уточнення **механізмів** зміни розміру нарахувань за теплову енергію у разі щомісячної зміни ціни природного газу, зокрема шляхом запровадження порядку перерахунку вартості теплової енергії, що реалізується теплогенеруючими організаціями, а також у разі зміни вартості покупної теплової енергії;

✓ **Постанови**, спрямовані на приведення у відповідність до **положень** чинного законодавства норм **порядку** моніторингу розподілу й використання коштів, що надходять на небюджетні рахунки, коштів, які отримані теплопостачальними й теплогенеруючими організаціями на поточні рахунки на діяльність із виробництва, транспортування, постачання теплової енергії, надання комунальних послуг із постачання теплової енергії й гарячої води, а також трансфертів та іншої фінансової допомоги.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У січні ЄС **виділив** €145 млн на додаткову гуманітарну допомогу Україні.

До України надійшло: 300 з 447 генераторів, **наданих** для підтримки роботи закладів соціального захисту, лікарень, пунктів незламності та об'єктів критичної

інфраструктури; 379 генераторів, переда-них МВС та Урядовим агентством страте-гічних резервів [Польщі](#); 78 котлів сумарною потужністю 112 МВт, наданих [Італією](#); 41 коге-нераційна установка і 76 модульних котелень сумарною потужністю 41 і 89 МВт, передані [ФРН](#); енергетичне обладнання на \$1 млн від [Азербайджану](#) і на €2 млн – з [Литви](#).

[Австралія](#), [Велика Британія](#), [Данія](#) та [Італія](#) анонсували перерахування відповідно €7, €23, €20 і €10 млн додаткових внесків до Фонду підтримки енергетики України.

Європейський Союз [пообіцяв](#) надати 500 генераторів з резервів rescEU.

[Оголошено](#) також про передачу в лютому: €60 млн допомоги від [ФРН](#) і \$400 млн – від [США](#); €23 млн на закупівлю газу, ремонт електростанцій, постачання генераторів із [Нідерландів](#); 90 генераторів із [Литви](#) і 100 – від [Франції](#); 140 генераторів, 60 трансформаторів, дві когенераційних установки, 13 комплектів частотних перетворювачів – від [Японії](#).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Чи не кожної декади в нашій державі настає «день бабака». Вже 12 разів, починаючи з жовтня 2025 р., росіяни виводять з ладу енергетичні об'єкти, «вводячи» спеціальні графіки аварійних вимкнень. Після кожного удару, завдяки зусиллям вітчизняних енергетиків, до роботи повертається більша частина генерації. Побутові споживачі знову отримують графіки стабілізаційних вимкнень, а промисловість – графіки обмеження потужності. Наступної декади все повторюється, але відремонтувати вдається все менше.

Щоб вийти з цієї низхідної спіралі, потрібно забезпечити якнайшвидше виконання двох необхідних і достатніх умов.

Перша – захистити небо. Україна потребує багаторівневого прикриття ключових об'єктів енергетичної інфраструктури, зокрема тих, де йдуть і відбуватимуться відновлювальні роботи, засобами протиповітряної й протиракетної оборони, передусім автоматизованими системами пошуку, виявлення, розпізнавання й вогневого ураження повітряних цілей, насамперед балістичних. Відсутність чи нестача протиракет (як це було 9 січня) здатна миттєво переключити всі зусилля з відновлення роботи пошкоджених раніше об'єктів.

Друга – наситити енергетичну систему новими установками з гарантованою потужністю >1-10 (100) МВт, що працюють на місцевому паливі чи енергії, об'єднаними в системи розподілу micro grid на базі «розумних мереж» і приєднаними до Об'єднаної енергетичної системи України як елементи ринку допоміжних послуг. Не перерозподіляти потужності, яких під ударами ворога стає все менше, а розблокувати залучення інвестицій, передусім приватних, для швидкої розбудови розподіленої генерації у великих містах, територіальних громадах і промислових районах, забезпечити реальне, а не «[на папері](#)» спрощення введення в дію газопоршневих і газотурбінних установок, зокрема когенераційних, а також здешевлення їхнього приєднання до електричних, газових і теплових мереж.

Якщо ці умови не виконати, нестача потужності в українських мережах стане критичною.